

Tasgau/asesiadau ffurfiannol o'r gwersi iaith – ysgol a phrifysgol

Cymraeg

Enwau benywaidd / gwywaidd

Gwywaidd

1. - Dm treiglod ar ôl 'y'
2. Ansodder deln yn treiglod ar ôl enw gwywaidd
3. Rhifau gwywaidd + y gar = dau + TM, tri + TL, pedwar + dim

Benywaidd

1. Treiglod nodol ar ôl 'y' (hoblow am 11/rh)
2. Ansodder yn treiglod ar ôl enw benywaidd
3. Rhifau benywaidd + y gar = dwy + TM, tri + dim, pedwar + dim

Cwestiynau 4

● Rydyn ni'n defnyddio 'sydd' gyda:

- Pwy + 'n/yn/wedi + berfenw (Pwy sy'n talu?)
- Beth + 'n/yn/ + ansodder (Beth sy'n fawr?)
- Faint + arddodiad (Faint sydd yn yr ysgol?)
- Pa + enw + yma/yna/yno (Pa ffilm sy yno?)

● Rydyn ni'n defnyddio 'yw/ydy' gyda:

- Pwy + enw (neu y/yr/r + enw)
- Beth + rhagenw
- Faint + hwn/hon/hyn/hwnna/honna/y rheina
- Pa + enw?

Rhowch yw/ydy neu sydd/sy yn y bylchau.

1. Wyt ti'n gwybod pwy sydd wedi cael y swydd?
2. Pa athrawes sydd 'r orau yn yr ysgol?
3. Beth sydd ei henw hi?
4. Faint o siopau sydd yn y ganolfan siopa newydd?
5. Pwy sydd 'n darllen y newyddion bob nos Lun?
6. Pa waith cartref sydd hwnna?
7. Pwy sydd wedi gweld y rhaglen realiti newydd sy ar y teledu?
8. Beth sydd 'n dal, yn dywyll ac yn flewog?
9. Pa ffilm sydd yno'r wythnos hon?
10. Faint sydd pris y gêm newydd ar gyfer y cyfrifiadur?

57

Cynrhng

Cwestiynau

- 2 ffrâm a gwestiyn
 - ① Cwestiyn cwestig
 - ② Cwestiyn agored

- ① Dim ond ateb cyhoeddus a negyddol

Cwestiyn 'mae' = del/nadde

- e.e. Oes gan hi...?

Caf/nae os

Ydy/bi...?

Ydy/nae ydy

Unwaith...?

Del/nadde?

Oeddeu hi...?

Cedd/nae cedd

Gof: mwy i: hi beth?

Ce/na che

Buwyd hi'n hysgu...?

Buwyd/nae buwyd

Ydy dyddiadau hysgu?

Ie/nage

- Oes nae ydy

Oes: amodur (rhwyddwch sef ddim yn speriog)

ydy: penderfyniad (specifig)

- Sawl a faint

Sawl: saw unigol i.e. sawl plwm

Faint: saw lluos, i.e. faint o blwm

- Rhedeg arddedol

- Pen nae rhedeg yn ddim arddedol i.e. rhedeg

yn arddedol

- hi ydychiawn yn arddedol

e.e. ar y f: = oraf:

i: hi: = do hi

gan rai: = gwyddu nae

- Gwaliau cyffwrdd

- â: neu ar

- â: gyda neu â: cynharu

- a: cysylltu

- N ne NW

- 'tutol' ar ôl y ffrwythol

- e: neu eu

- Un eiddiad ydy e: gwydd

Cwestiynau 2

- Mae llawer o eiriau yn y Gymraeg am 'yes' a 'no', ond rhaid dewis y gair cywir bob tro.

Rhowch air cyntaf yr ateb cadarnhaol a negyddol yn y grid isod.

Cwestiwn	Cadarnhaol	Negyddol
1. Oes gwrs hanes heddiw?	Oes	Nac oes
2. Aethon nhw i'r gig?	Oo	Noddoo
3. Fydd hi'n canu ar ei phen ei hun?	Bued	Na fadd
4. Oedd rhywun yn hwyr y bore ma?	Oedd	Nac oedd
5. Ym Mangor mae o'n byw nkan?	Ie	Nago
6. Wyt ti'n cystadlu eleni?	Ydu	Nu udu
7. Fyddai i'n cael ffrae os byddai i'n hwyr?	Buddai	Na fyddai
8. Yr athrawes gelf yw'r pennaeth newydd?	Ie	Nage
9. Gawn ni fynd i'r sioc gerdd yr wythnos nesa?	Geuoch	Na ~~geuoch~~
10. Ydy'r car newydd yn cyrraedd heno?	Ydy	Nu ydy

Y pwr Y pwr gwn Dau bwr Dau bwr Dau bwr	Y pen Y pen Dau pen Dau pen Dau pen	Y bwrdd Y bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd	Y gwrdd Y gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd
Y pwr Y pwr gwn Dau bwr Dau bwr Dau bwr	Y pen Y pen Dau pen Dau pen Dau pen	Y bwrdd Y bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd	Y gwrdd Y gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd
Y pwr Y pwr gwn Dau bwr Dau bwr Dau bwr	Y pen Y pen Dau pen Dau pen Dau pen	Y bwrdd Y bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd	Y gwrdd Y gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd
Y pwr Y pwr gwn Dau bwr Dau bwr Dau bwr	Y pen Y pen Dau pen Dau pen Dau pen	Y bwrdd Y bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd Dau bwrdd	Y gwrdd Y gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd Dau gwrdd

Ffeil-o-iaith

Ysgol Gyfun Cwm

Rhondda

Section 10

- A o flon cyffwrdd
- A o flon llefrind
- Y o flon cyffwrdd hollau am h
- Y o flon llefrind a h
- E o flon llefrind
- Y yn amlwg treiglod maddal : ar bwynted ond nid gwrdd
- 'Hau' ar ôl ag 'han' ar ôl els. a llyn ar ôl mwy
- Daw gyda bwynted dau gyda gwrdd
- Treiglod maddal : enw bwynted uwch a a mewn del
- 2 maddal ar ôl enw bwynted uwch a T.M. yn y ddau
- 2 m treiglod ar ôl enw bwynted uwch, en mwy nae ar ôl bwynted
- T.M. ar ôl maddal
- T.M. mewn maddal ar ôl neu ac yn mewn neu fwrdd

Pa un a rhannu yn agwyr?

- A) gclau neu dygyl / b) clau neu tygyl
C) gclau neu tygyl ch) clau neu dygyl

Answer

Am ydy llyn yn agwyr? Dydy hi heb wreidd a mewn cwrdd

- a) D m treiglod ar ôl neu b) A mwydd mae dau nagdd yn y ~~treiglod~~ frauddag ✓
c) Treiglod agwyr ar ôl e ch) P. f. ~~treiglod~~ am llyn Cwm

Sut cer sydd yn 4 maes pwrdd?
Faint o ger sydd yn 4 maes pwrdd?

• Tregladau

- Sut + enw = treglad meddal
 - Sut gyflafwr yw e?
- Ben + berf = meddal
 - Ben ddwyddod y rhwng?
- Faint + berf = meddal
 - Faint dafn rhwng?
- Rhw + berf = meddal
 - Rhw fawrdd y rhwng?
- Pa + enw = meddal
 - Pa llyfrau ysgafredd L?
- Pa + enw + berf = meddal
 - Pa llyfrau ddwyddod L?
- Pwr + berf = meddal
 - Pwr byrdd rhwng?

Erphen

• Gorfennol

- Rhod hysgwrdd fawrdd â berf gwrdd
- Ddwyddod e'r llyfr
- Faint fawrdd : 'A' ddwyddod e'r llyfr?

Ateb 1

Rydych chi'n mynd i wethuso gwahanol ddulliau sydd wedi eu defnyddio i amddiffyn tirweddau yn cymru. Ydyd i wedi astudio y parciau cenedlaethol yn cymru. Mae 3 parc sef eryri, bannau brycheiniog ac arfordir penfro. Maen nhw i gyd gyda gwahanol problemau.

Un problem yw pobl yn cerdded ar y llwybrau ac mae'r llwybrau'n erydi. Er mwyn datrys y problem yma mae pobl yn gallu rhoi ffensiys ar hyd y llwybrau er mwyn stopio pobl wneud y problem yn waeth. Maen nhw hefyd yn gallu rhoi cerrig ar ben y llwybr er mwyn atal y problem.

Problemau/arall yw gormod o bobl yn dod i'r parciau ac felly mae ceir yn parcio ym mhobman. Gallwn ddatrys y problem yma drwy rhoi terfyn 'limit' ar y nifer o bobl sy'n gallu ymweld i'r parciau bob dydd neu wythnos. Bydd hwn yn helpu trwy gwneud y parciau yn llai prysur.

3/9

Ateb 2

Un dull amddiffyn yw rhoi creigiau dros lwybrau sydd wedi erydu. Mae hyn yn ddull rhad ac mae'n glir ble dylai pobl gerdded. Ond mae'n gallu cymryd amser hir i osod y cerrig a gall bobl dal gerdded off y llwybr ac effeithio ardal arall.

Dull arall yw rhoi byrddau gwybodaeth o amgylch y parciau yn dweud wrth bobl sut i amddiffyn yr ardal. Mae hwn yn effeithiol achos mae'n glir a weddol rhad. Ond mae llawer o bobl yn anwybyddu'r arwyddion ac mae'n anodd eu rhoi nhw ym mhob ardal o'r parciau.

Y dull olaf yw atal pobl rhag ddod i'r parciau am rai cyfnodau. Mae hyn yn rhoi amser i'r planhigion ail-dyfu aq'r pridd wella ond gall llawer o fusnesau golli arian sy'n effaith economaidd gwael.

a/q

3/9

Ydych Chi'n Cofio?

Mae deg gwall yn y sgwrs sy'n dilyn.

- Lowri Wyt ti eisiau mynd i'r disgo yn y dref nos yfory?
- Jayne Ie, syniad da. *Yeu*
- Lowri Pa dillad wyt ti'n gwisgo? *Pa do: nad ydych chi'n*
- Jayne Dw i ddim wedi penderfynu eto. Pwy sy'r band fydd yn y disgo?
- Lowri Yr Adar Glas. Mae'r bechgyn yn fy nosbarth i.
- Jayne Dw i ddim wedi clywed amdany'n nhw. Sawl bechgyn sy yn y band? *bechgyn sydd*
- Lowri Pedwar. Tri offerynnwr ac un canwr, rwy'n meddwl.
- Jayne Wyt ti wedi gweld y grŵp o'r blaen? *Yeu*
- Lowri Ydy. Roedden nhw yn nigo'r Coleg y mis diwetha.
- Jayne Pwy garfeuon chwaraeon nhw? *Pa garfeuon*
- Lowri Dw i ddim yn cofio – doeddwn i ddim wedi eu clywed o'r blaen.
- Jayne Pwy talodd am y tocyn i ti fynd i ddisgo'r Coleg?
- Lowri Mam. Ces i'r tocyn fel anrheg pen-blwydd. Pryd ydy dy ben-blwydd di?
- Jayne Mis Awst.
- Lowri Beth ddyddiad? *Pa ddyddiad*
- Jayne Awst tri deg un.
- Lowri Diwrnod olaf y mis?
- Jayne Ydy. Ie *le*

Cwestiynau 3

- Mae treigladau yn dilyn llawer o eiriau cwestiwn e.e. Pa lyfrau? Beth ynaeth o?

Mae gwallau treiglo mewn pump o'r cwestiynau isod. Gwnewch restr o'r cwestiynau sy'n gywir. Yna, cywirwch y pum cwestiwn sy'n anghywir.

- Beth fyddwch chi'n adeiladu ar y tir? ✓
- Pwy ddaeth â ffôn symudol i'r ysgol heddiw? ✓
- Pa fwyd maen nhw'n ei werthu yn y siop newydd? ✓
- Pa tystiolaeth oedd gan yr heddlu? *Pa ddist: clach*
- Pwy gwelodd y lleidr yn torri i mewn i'r tŷ? *Pwy waelod*
- Sut teulu sy wedi symud i'r hen dŷ? *Sut dau*
- Sut teithion nhw i Lundain? ✓
- Pryd weloch chi'r ffilm newydd? *Pryd gwela*
- Faint dywedodd hi wrthoch chi am y ddamwain? *Faint ddwydd*
- P'un o'r dynion helpodd? ✓

Cwestiynau 1

- Faint + o + treiglâd meddal + enw lluosog.
- Sawl + enw unigol.

Rhowch 'Sawl' neu 'Faint o' yn y bylchau. Treiglwch os oes angen.

1. Sawl plentyn newydd fydd yn dechrau yn yr ysgol yfory?
2. Faint o chwaraewyr sydd wedi eu gwahardd erbyn hyn?
3. Faint o ffersi sy ganddyn nhw bob dydd?
4. Sawl daeargryn sy wedi digwydd eleni?
5. Faint o ffurfiwyr oedd yn ymladd yn yr ail ryfel byd?
6. Sawl triongl glas oedd yn y patrwm?
7. Faint o deisennau wnaiff hi heno?
8. Sawl tudalen sy rhaid i ni ddarllen heno?
9. Faint o drefi glan y môr fyddi di'n eu trafod yn y project?
10. Sawl gynddisgyblion welast ti yn yr aduniad?

Cymraeg

Arddodiad

• Arddodiad yn dangos y berthnau rhwng ger ac enw neu rhagennau

Am	C > g
An	p > b
At	t > d
Dein	b > f
Dres	d > dd
Dring	g > x d plannu
Wm	ll > l
Gan	m > f
Heb	rh > r
Hyd	
O	
I	

DM ARDDODIAD AR DDIWEDD BRAWDDEG

• Arddodiad gyda berfformau
e.e

Sociad â
gurando ar
modur an
dusud wrth
ysgrifennu ar
crai an

that is how
media and
journalism
work

~ = dead
end
: unknown

Termau Cymraeg – Rhannau ymadrodd

Dwi'n Siarad Cymraeg

Term	Deall?	Enghraifft
Rhannau ymadrodd	✓	Termau gramadegol sy'n helpu i wneud sentensïau yn gysylltiedig
Enw unigol	✓	cadair
Enw lluosog	✓	cadeiriau
Enw gwrywaidd	~	ci
Enw benywaidd	~	
Enw priod	✓	Coeddydd
Enw torfol - grŵp o bersonau	✓	grŵp o gymeriadau
Enw diriaethol	✓	drws
Enw haniaethol	✓	Coriad
Rhagenw - person	✓	f, t, c, p, m, n, l, r, s, h, g, k, j, w, y, z
Ansoddair - adjective	✓	bachgongolysus
Cysylltair - conjunctive	✓	ond
Arddodiad - preposition	✓	am, ar, o, gan, i, yn, oher, oher, oher, oher
Berf - eiddoedd a gweithgareddau	✓	meddwl
Gwrthrych - Subject	✓	
Goddrych - object	✓	
Berfenw - deing and gweithgareddau	✓	meddwl
Adferf	✓	mae'n rhedeg yn grys

Y Fanned/Banned

Y/Yr/yr

Enw = noun
Enw unigol
Enw lluosog
Enw gwrywaidd
Enw benywaidd
Enw priod

Enw torfol - grŵp o bersonau
Enw diriaethol
Enw haniaethol

Enw priod
Enw torfol - grŵp o bersonau
Enw diriaethol
Enw haniaethol

eg 4 llyth

eg 1 uned
eg 2 uned
eg 3 uned

eg 4 uned
eg 5 uned
eg 6 uned

eg 7 uned
eg 8 uned
eg 9 uned

eg 10 uned
eg 11 uned
eg 12 uned